

Mýty staré Mezopotámie
metodologie práce s textem – nejen
mytickým

Miroslav Frýdek

Co je to legenda?

- **Legenda** (pochází z latiny "věci určené ke čtení") je epický literární žánr, pojednávající o životě, smrti, umučení a zázracích určitého světce či mučedníka, příp. ostatků nebo svatého předmětu. V legendách se vyskytují zázraky a postavy křesťanské historie.

Co je to mýtus

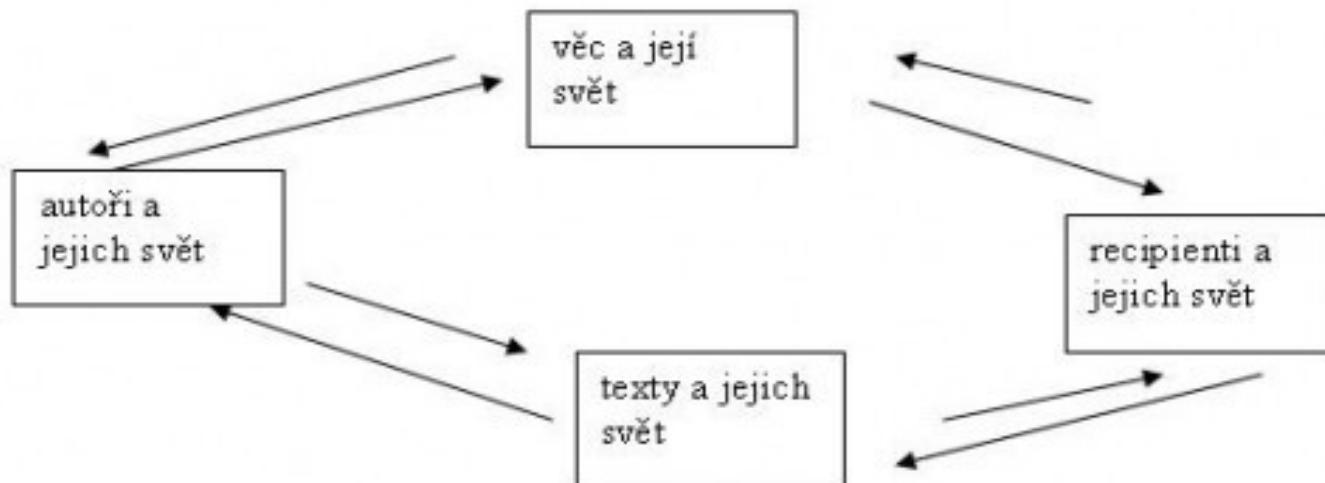
- **Mýtus** (z řečtiny vyprávění) je „symbolické vyprávění vyjadřující víru v plnost a celistvost nadčasového řádu“, typicky báje. Obvykle anonymní epický útvar, který dává odpovědi, aniž by kladl nějaké otázky. Vznikl totiž v neproblematickém světě, kde pro individuální tázání a pochybnosti nebylo místo. Je to tradovaný příběh (řetězec příběhů či vyprávění), které nesdělují informace, nýbrž vyvolávají prostřednictvím obrazů dojem hlubšího porozumění celku světa nebo nějaké jeho podstatné části v jejich významu pro lidský život.
- V soudobé hovorové češtině se slovo „mýtus“ pod vlivem angličtiny používá též pro všeobecně rozšířenou nepravdu, vymyšlené tvrzení bez dostatečných důkazů.

Typologie mýtů

- **Kosmogonické mýty** (z řečtiny *kosmos*, svět a *gonia*, zrození), které vyprávějí o vzniku a počátcích světa;
- **Antropogonické mýty** (z řečtiny *anthropos*, člověk a *gonia*, zrození), které vyprávějí o původu, zrození či stvoření člověka;
- **Aitiologické mýty** (z řečtiny *aitia*, příčina), které vysvětlují původ různých svátků, zvyků a institucí a potvrzují tak jejich oprávněnost;
- **Soteriologické mýty** (z řečtiny *sótér*, zachránce) o záchraně a zachránčích;
- **Eschatologické mýty** (z řečtiny *ta eschata*, poslední věci), které předkládají obrazné vylíčení budoucnosti, případně konce světa.

Metodologie práce s mýtem

- Co si musíme uvědomit:
 - Mýtus jako duchovní dědictví kultury
 - Ovlivnění jedné kultury druhou
 - Otázka tradice, schematizace...
 - Tzv. významné role v kultuře (osud)

98
... 30 οτι θηλον
... 31 και οσοι κληθησονται
... 32 και οσοι κληθησονται
... 33 και οσοι κληθησονται
... 34 και οσοι κληθησονται
... 35 και οσοι κληθησονται
... 36 και οσοι κληθησονται
... 37 και οσοι κληθησονται
... 38 και οσοι κληθησονται
... 39 και οσοι κληθησονται
... 40 και οσοι κληθησονται
... 41 και οσοι κληθησονται
... 42 και οσοι κληθησονται
... 43 και οσοι κληθησονται
... 44 και οσοι κληθησονται
... 45 και οσοι κληθησονται
... 46 και οσοι κληθησονται
... 47 και οσοι κληθησονται
... 48 και οσοι κληθησονται
... 49 και οσοι κληθησονται
... 50 και οσοι κληθησονται

99
ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ 4,6-18
... 6 και οτι
... 7 και οτι
... 8 και οτι
... 9 και οτι
... 10 και οτι
... 11 και οτι
... 12 και οτι
... 13 και οτι
... 14 και οτι
... 15 και οτι
... 16 και οτι
... 17 και οτι
... 18 και οτι
... 19 και οτι
... 20 και οτι
... 21 και οτι
... 22 και οτι
... 23 και οτι
... 24 και οτι
... 25 και οτι
... 26 και οτι
... 27 και οτι
... 28 και οτι
... 29 και οτι
... 30 και οτι
... 31 και οτι
... 32 και οτι
... 33 και οτι
... 34 και οτι
... 35 και οτι
... 36 και οτι
... 37 και οτι
... 38 και οτι
... 39 και οτι
... 40 και οτι
... 41 και οτι
... 42 και οτι
... 43 και οτι
... 44 και οτι
... 45 και οτι
... 46 και οτι
... 47 και οτι
... 48 και οτι
... 49 και οτι
... 50 και οτι

Xr̄c you understand?
i.e., where are you parked?
... 20

Hermeneutika

- "Hermeneutika je věda interpretování, přičemž interpretace je akt vysvětlení, vhledu nebo porozumění.,,
- Hermeneutika (z řeckého herméneuein = vykládat, překládat, vyložit, říkat, vyslovit) je filologická a filosofická nauka o metodách správného chápání a výkladu textů, zejména náboženských, právních a filosofických. V širším významu se používá i pro výklad uměleckých děl (Wilhelm Dilthey), případně i porozumění struktury lidského bytí na světě (Martin Heidegger).

Hermeneutický postup

- Čtenář nepřistupuje k textu nikdy úplně nepředpojatě, nýbrž vždy už s nějakým předběžným porozuměním, předporozuměním.
- Je proto důležité, aby si tuto výchozí situaci nejprve uvědomil. Následuje lingvistická a textová práce, kritika textu a shromáždění informací o historickém kontextu (době, autorovi, účelu atd.), což umožní lepší pochopení textu.

Hermeneutický postup

- Předběžné porozumění textu:
 - proč právě tento text?
 - co v něm hledám?
 - co si o něm myslím?
- Nalezení spolehlivého, pokud možno původního textu (textová kritika):
 - shromáždění a porovnání rukopisů či vydání;

- Objasnění, případně oprava nesrozumitelných míst:
 - vyjasnění nesrozumitelných, neobvyklých slov
 - oprava porušených míst (konjektura);
- Shromáždění důležitých vnějších okolností:
 - povaha textu, jeho původní účel a záměr
 - jeho „zasazení do života“,
 - o autorovi a vzniku textu,
 - další historické aj. souvislosti;
- Souvislosti v rámci celého textu
- Dokonalejší porozumění textu.

Vývoj hermeneutiky

- Hermeneutika jako umění výkladu má dlouhou historii. Její začátky spadají do doby, kdy se řešily problémy interpretace bible - před vynálezem tisku se bible šířila pomocí ručně psaných kopií, v kterých se tak objevovalo mnoho nesprávných přepisů.
- Hermeneutika se snažila o rekonstrukci "autentické" verze bible.

- V renesanci se hermeneutika uplatňovala ve dvou směrech:
- Zetetický (zkoumající) směr - měl za úkol co nejpřesnější určení původního smyslu antických textů.
- Dogmatický směr - měl za cíl využít smysl a obsah těchto textů pro osvětlení problémů renesančního světa. Přitom se učenci drželi těchto textů jako platné authority. Tento zájem vedl k vytvoření tzv. dogmatické hermeneutiky. Specifikum takové hermeneutiky je, že se neřídí kritériem pravdivosti, ale spíše usiluje o technickou dokonalost argumentace a efektivnost.

Hermeneutický kruh (spirála)

- Gadamer zdůrazňuje "vědecky a metodicky nepřekonatelnou" zvláštnost hermeneutické zkušenosti a hermeneutického porozumění, které se paradigmaticky jeví jako setkání s uměleckým dílem.

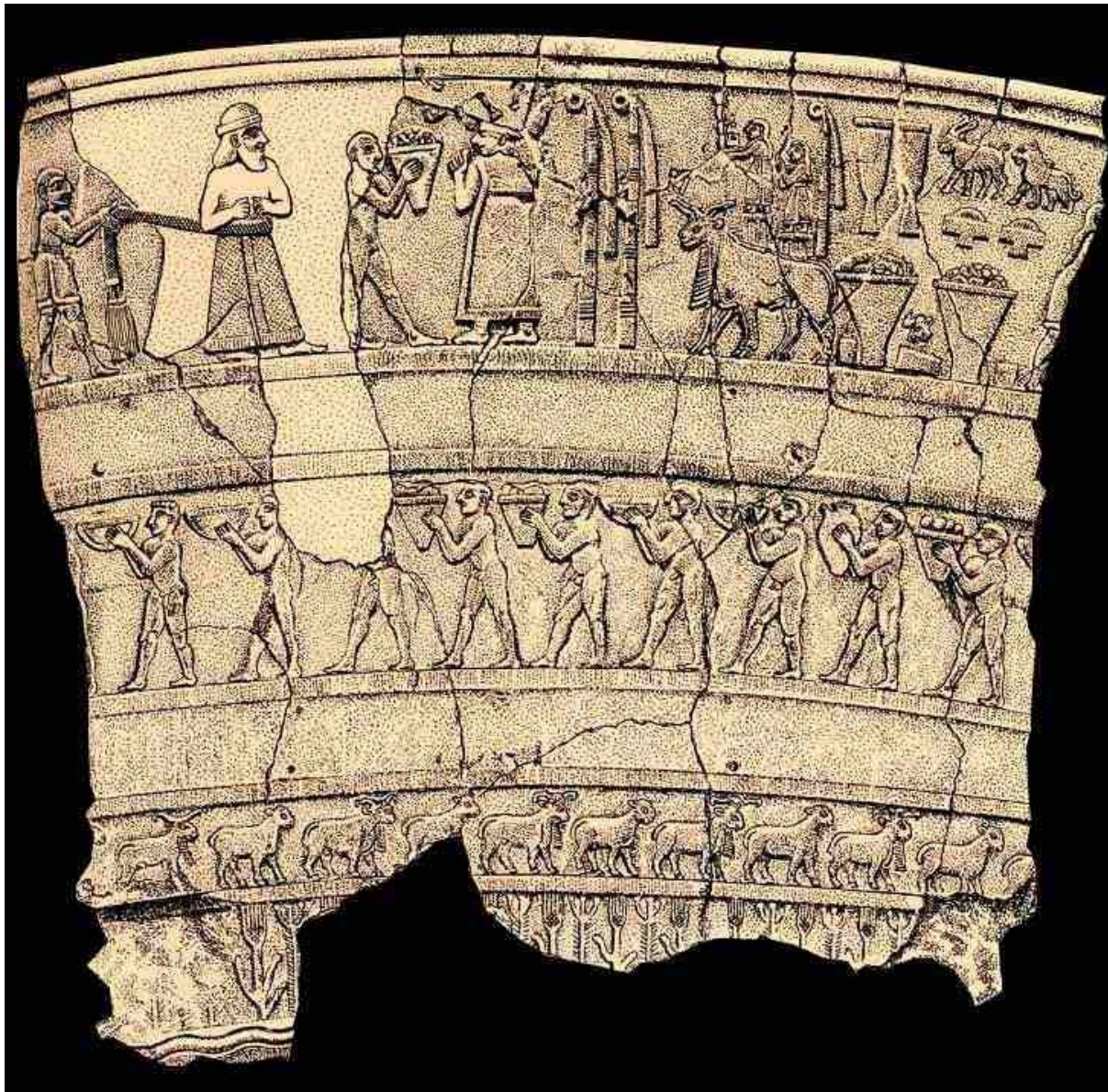
Základní kroky textové hermeneutiky (Meinberg)

- Je nutné adekvátně zvolit otázku nebo objasňovaný problém vzhledem k celku textu.
- V textu se určují místa, které představují odpověď na položenou otázku.
- Přistupuje se k procesu dokazování, přičemž se využívají citáty textu.
- Pracuje se s primárními nebo sekundárními texty, které se mohou odkazovat k dalším autorům. Spíše se používají primární texty.

- Přístupuje se k vyložení imanentního obsahu textu, které se nejdříve vztahuje k výpovědím daného autora, rozpracovávají se také latentní témata.
- Interpretace se "posiluje" a verifikuje ostatními textovými zdroji stejného autora.
- V rámci komparativního postupu se srovnávají interpretace textů různých autorů, které mají vztah ke stejnému problému.
- Je nutné zodpovědět otázku spolehlivosti textů (bezrozporná argumentace, původ textů, původnost a úplnost, atd.)
- S interpretací se spojuje i vysvětlení, tzn. hledají se odpovědi na otázku "proč se tak děje?".

- Dnes tvoří hermeneutika část obecné kritiky pozitivismu.
- Tato kritika kromě jiného vychází z úvah Diltheye, který pro společenské vědy požadoval odlišné metody zkoumání než ty, které se využívají v přírodních vědách.
- Kvalitativní výzkum staví své výsledky na hloubkovém interpretativním přístupu a proto ho lze považovat za výrazný projev hermeneutického myšlení ve smyslu Diltheye.

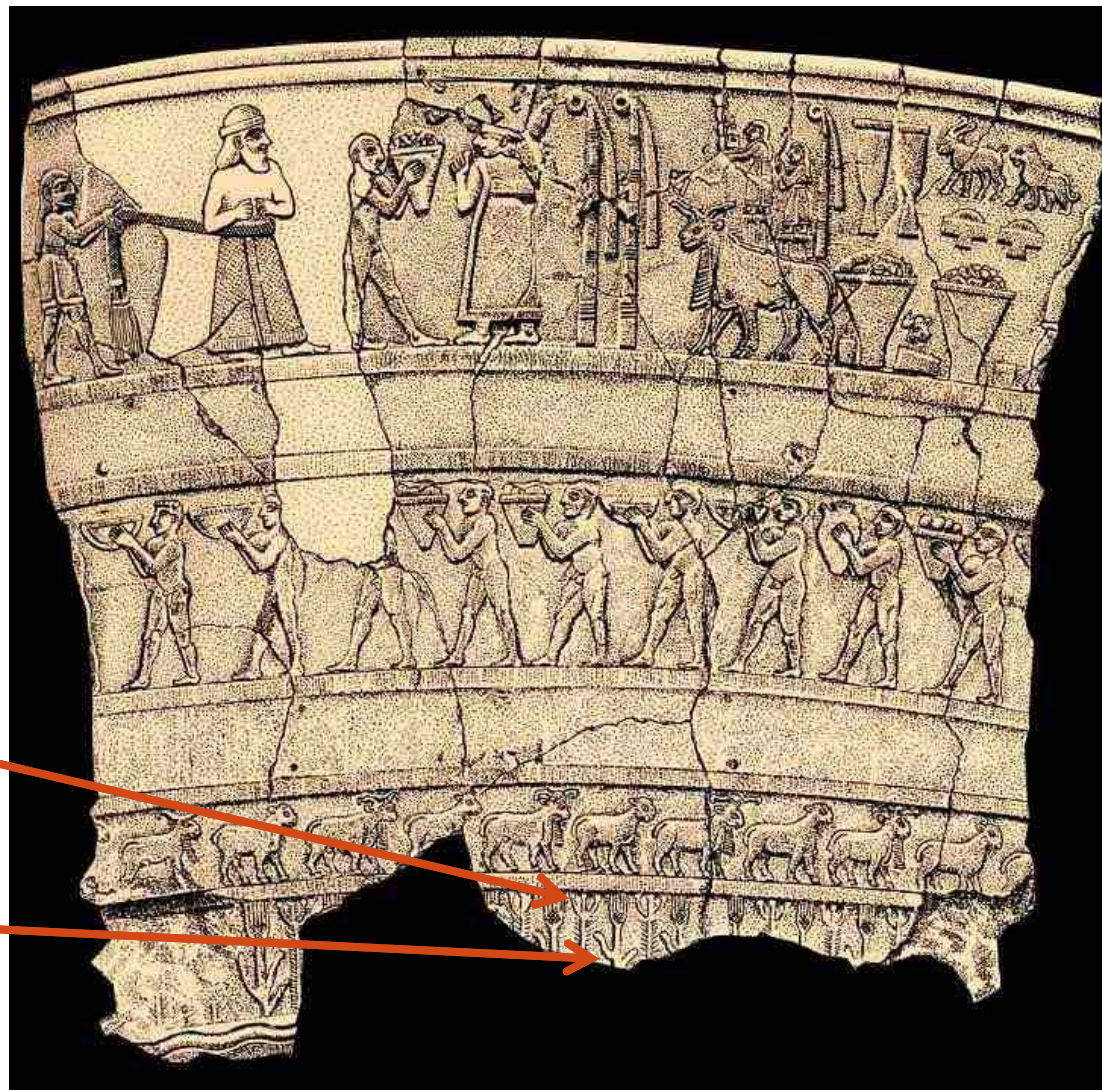
Alabastrová z váza z Uruku

Popište výjev a určete jeho význam, který je na reliéfu vázy znázorněn, zejména:

- Nalezněte znázornění plodin a určete je.
- Nalezněte znázornění dobytka.
- Nalezněte znázornění řek.
- Nalezněte znázornění krále.
- Nalezněte znázornění boha/bohyně a určete ho/ji. (*Enki a řád světa, řádky 421 – 467*)
- Nalezněte znázornění kněze.

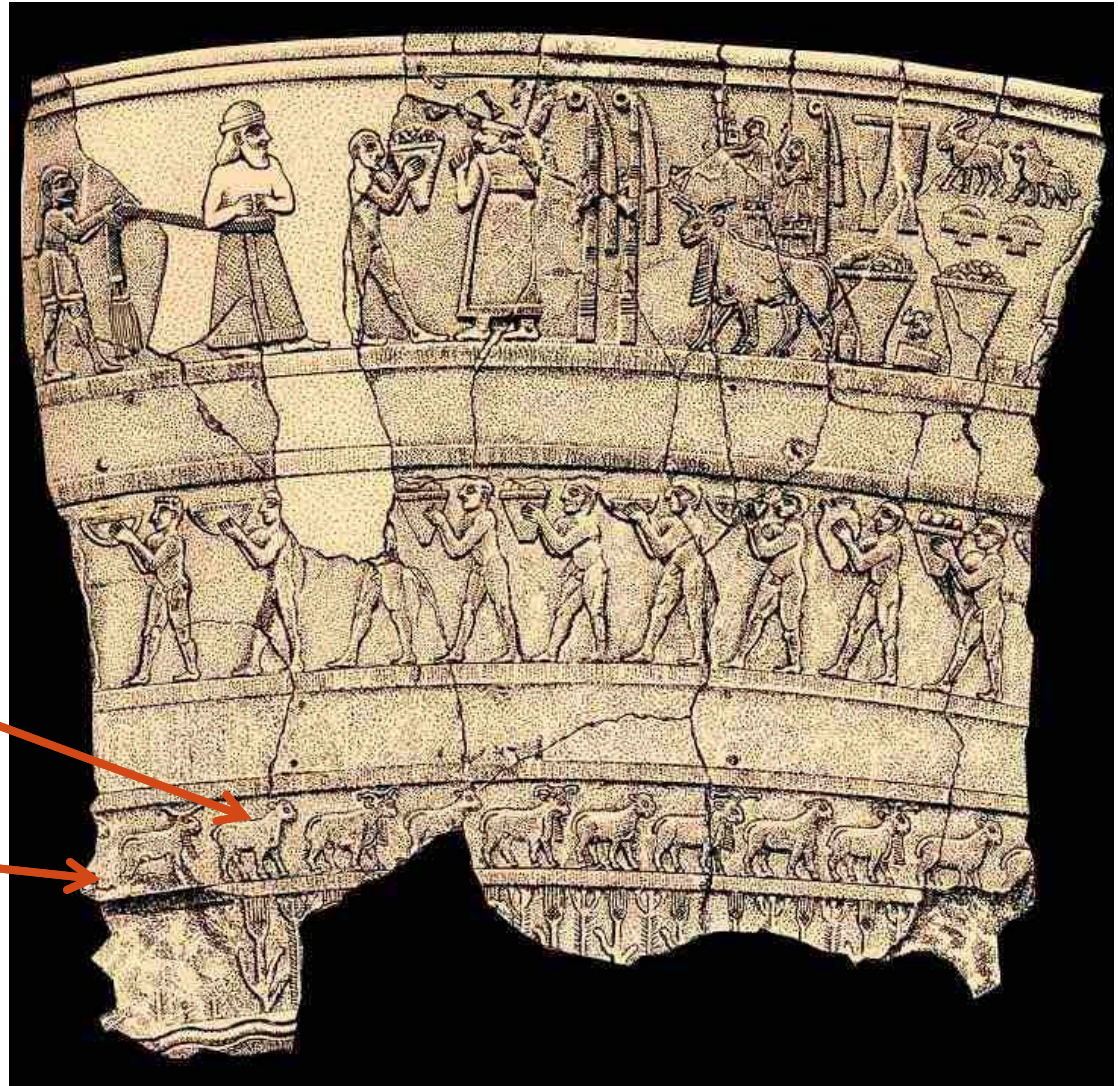
Plodiny

Ječmen

Datle

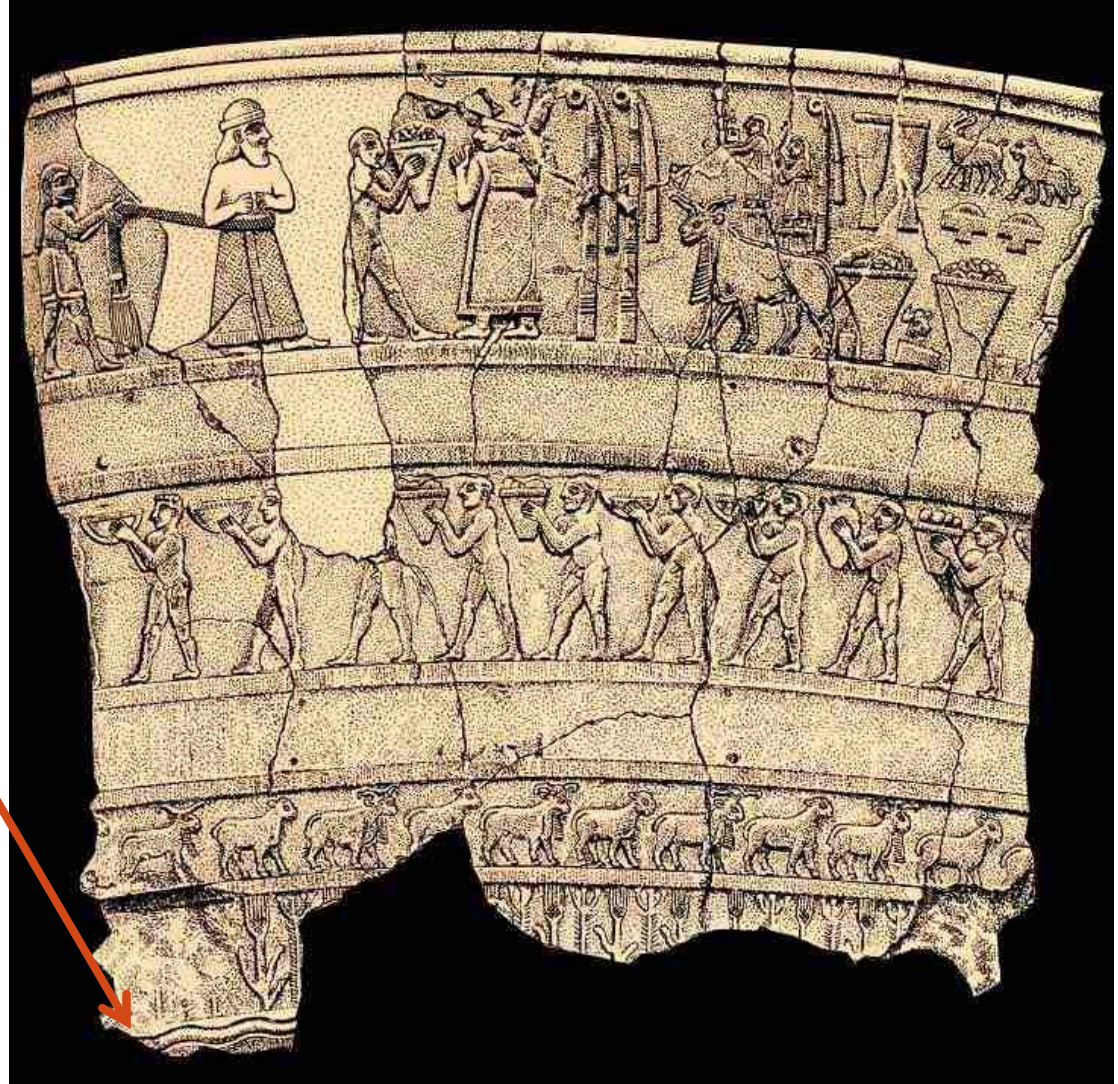
Dobytek

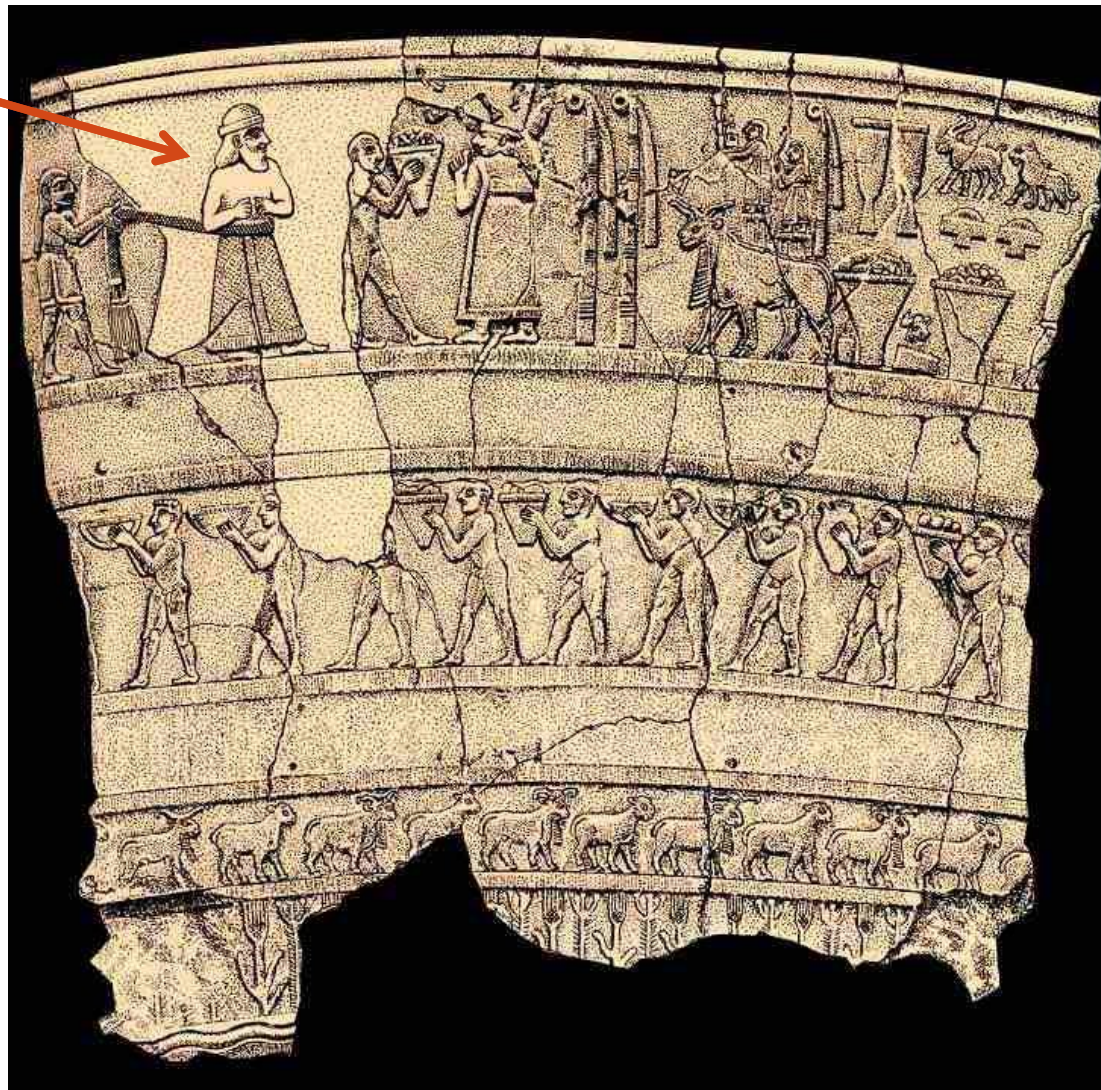
Ovce

Beran

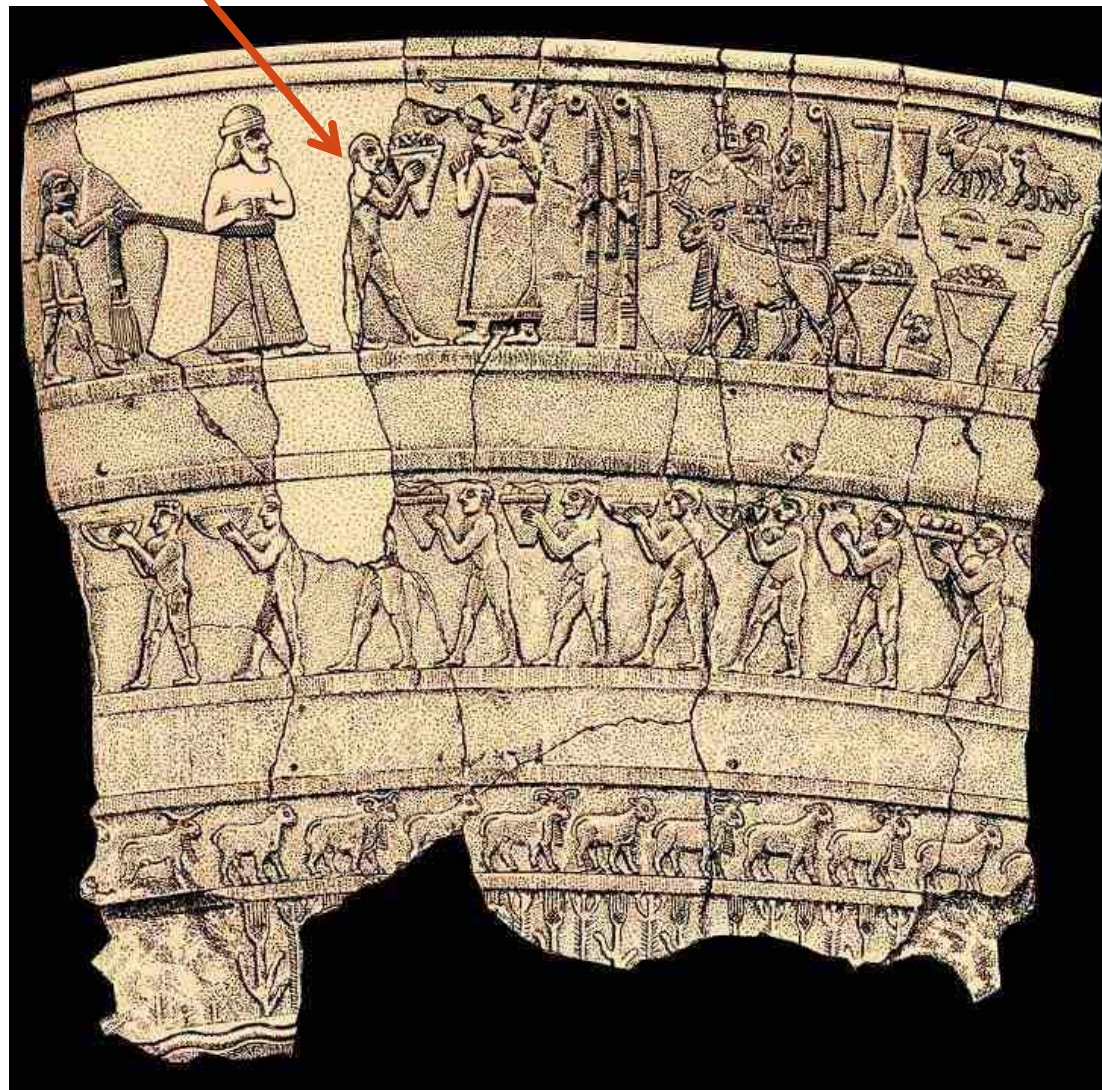
Řeky

Král

Kněží

Jaká je symbolika předmětného výjevu?

